
PISA IN FOCUS 3:

DE ROL VAN DE OUDERS BIJ HET SCHOOLSE GEBEUREN VAN HUN KIND.

ANALYSES OP BASIS VAN DE RESULTATEN PISA2012.

INLEIDING

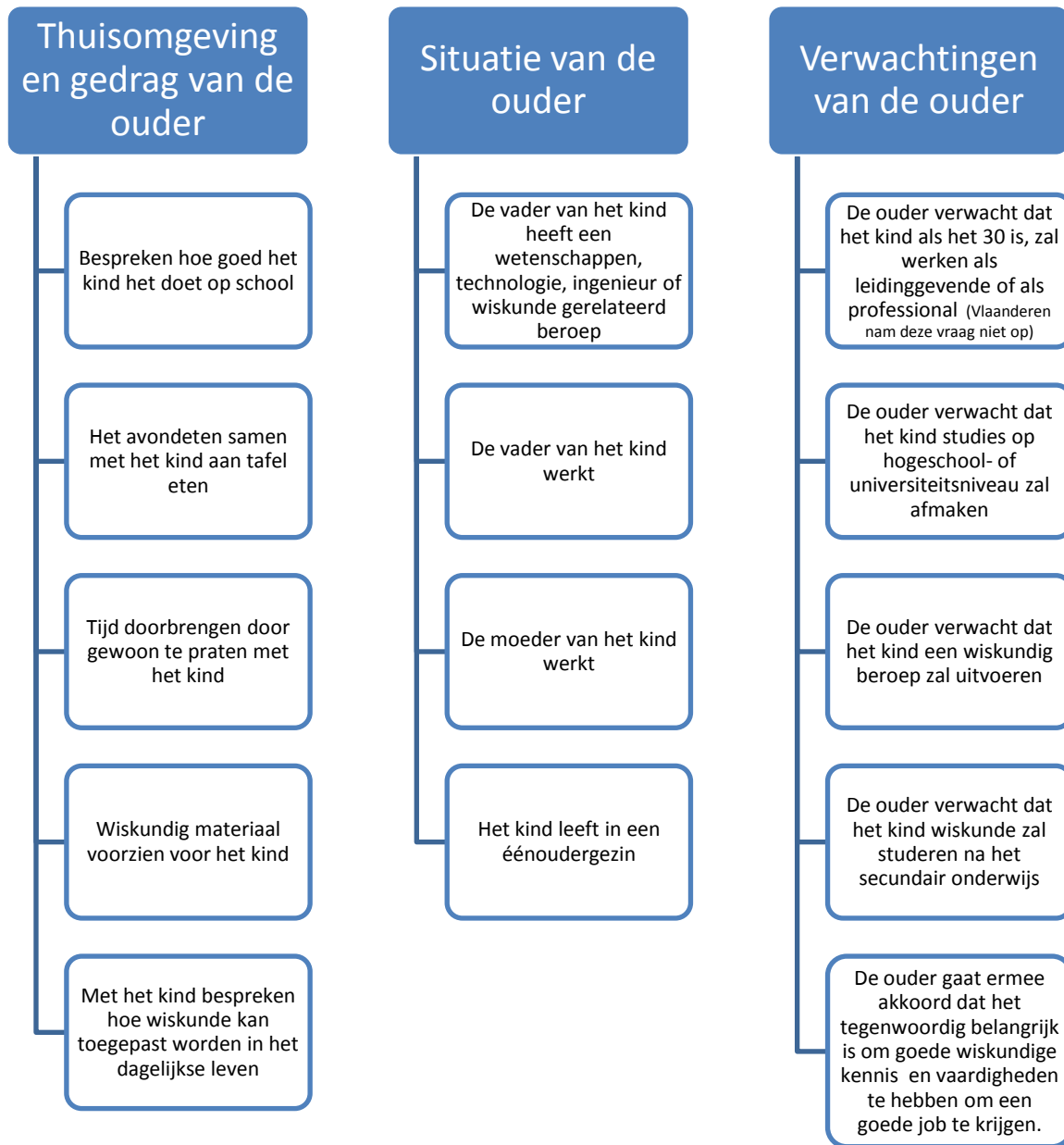
In het PISA onderzoek van 2012 nam Vlaanderen voor het eerst deel aan de internationale optie waarbij de ouders van de deelnemende 15-jarigen bevroegd worden. Ook de OESO-landen Chili, Duitsland, Hongarije, Italië, Korea, Mexico en Portugal en de partnerlanden Kroatië, Hong Kong-China en Macao-China namen deel aan deze optie. De oudervragenlijst werd met de leerlingen meegegeven naar huis met de vraag of hun ouder(s) of voogd deze wilde invullen. Op die manier kunnen de attitudes en percepties van de ouders en de ouderbetrokkenheid bij schoolse activiteiten meer in de diepte geanalyseerd worden.

De oudervragenlijst bestaat uit 24 vragen die onder andere peilen naar achtergrondkenmerken van de ouders, de houding van de ouders tegenover de school, de ouderbetrokkenheid bij het schoolleven, de ondersteuning bij het leren thuis, maar ook specifiek naar verwachtingen ten aanzien van wiskundige studies en beroepen. Aan de hand van de bekomen informatie kan nagegaan worden op welke manier de thuisomgeving bijdraagt tot de leerlingbetrokkenheid, -motivatie en geloof in zichzelf bij het leren van wiskunde.

86% van de ouders van de deelnemende leerlingen in Vlaanderen vulden een vragenlijst in. In de meeste landen ligt de respons op de oudervragenlijst hoger dan 90% (Chili, Kroatië, Hong Kong-China, Hongarije, Italië, Korea, Macao-China en Mexico). In Portugal is het 83%, Duitsland heeft de laagste respons (58%).

Het belang van ouders (of ruimer van het gezin) kan opgedeeld worden in drie pijlers, zoals te zien in figuur 1. Enerzijds worden leerlingen beïnvloed door wat ouders doen, zowel thuis als op of voor school. Daarnaast vervullen ouders een rolmodel waardoor de positie van de ouders op de arbeidsmarkt (vooral met betrekking tot beroepen die wiskundige kennis vereisen) mogelijks verband houdt met de schoolbetrokkenheid van de leerling, hun motivatie en het geloof in zichzelf bij het leren van wiskunde. Tenslotte beïnvloeden de verwachtingen van de

ouders over de toekomst van hun kind en de attitudes van de ouders ten opzichte van de school, ten opzichte van leren en wiskunde, ook de leerlingbetrokkenheid, -motivatie en geloof in eigen kunnen.

Figuur 1: De rol van de ouders/voogd bij onderwijs van hun kind

DE THUISOMGEVING EN HET GEDRAG VAN DE OUDER

De ouderlijke ondersteuning bij het leren thuis werd bevraagd aan de hand van een 7-tal vragen. Op vragen zoals ‘Hoe vaak bespreekt u hoe goed uw kind het doet op school?’ konden de ouders antwoorden met ‘nooit of bijna nooit’, ‘één of twee keer per jaar’, ‘één of twee keer per maand’, ‘één of twee keer per week’ of ‘dagelijks of bijna dagelijks’.

72% van de Vlaamse ouder bespreekt minstens eenmaal per week hoe goed hun kind het doet op school. Het gemiddelde over de deelnemende landen ligt op 82% (zie tabel 1). 9 op 10 Vlaamse ouders geeft aan bijna dagelijks het avondmaal samen te eten met hun kind (78% gemiddeld over de deelnemende landen). Drie kwart van de Vlaamse ouders zegt minstens eenmaal per week tijd door te brengen met hun kind door gewoon te praten met het kind (65% gemiddeld over de deelnemende landen). 13% van de Vlaamse ouders geeft aan minstens eenmaal per week wiskundig materiaal te voorzien voor hun kind (20% gemiddeld voor de deelnemende landen). In tegenstelling tot het gemiddelde over de deelnemende landen (33%), zegt slechts 12% van de Vlaamse ouders minstens eenmaal per week met het kind te bespreken hoe wiskunde kan toegepast worden in het dagelijkse leven.

	Ouders bespreken ‘één of twee keer per week’ of ‘dagelijks of bijna dagelijks’ hoe goed hun kind het doet op school	Ouders eten ‘dagelijks of bijna dagelijks’ samen het avondeten met hun kind	Ouders brengen ‘dagelijks of bijna dagelijks’ tijd door met hun kind door gewoon te praten	Ouders voorzien ‘één of twee keer per week’ of ‘dagelijks of bijna dagelijks’ wiskundige leermaterialen voor hun kind	Ouders bespreken ‘één of twee keer per week’ of ‘dagelijks of bijna dagelijks’ hoe wiskunde kan toegepast worden in het dagelijkse leven
OESO-gemiddelde	82.2 (0.24)	78.5 (0.21)	64.9 (0.27)	20.1 (0.23)	33.3 (0.26)
Vlaanderen	71.9 (0.7)	91.4 (0.6)	75.2 (0.7)	12.7 (0.7)	12.3 (0.6)

Tabel 1: Percentage ouders/voogden dat bovenstaande activiteiten regelmatig doet met hun kind

De mate waarin ouders de bevraagde dingen doen met hun kind hangt samen met de wiskundige prestatie van de leerling. Zoals te zien is in figuur 2 presteren leerlingen wiens ouders minstens 1 maal per week bespreken hoe goed hun kind het doet op school in de meeste landen beter dan leerlingen wiens ouders minder regelmatig bespreken hoe goed hun kind het doet op school. In Vlaanderen is dat anders: leerlingen wiens ouders regelmatig

met hen bespreken hoe goed ze het doen op school, scoren minder hoog (-8 punten) dan leerlingen van ouders die dit minder regelmatig met hun kind bespreken. Mogelijks is dit te verklaren doordat er in Vlaanderen vaker besproken wordt hoe goed het kind het doet op school als het juist minder goed gaat op school.

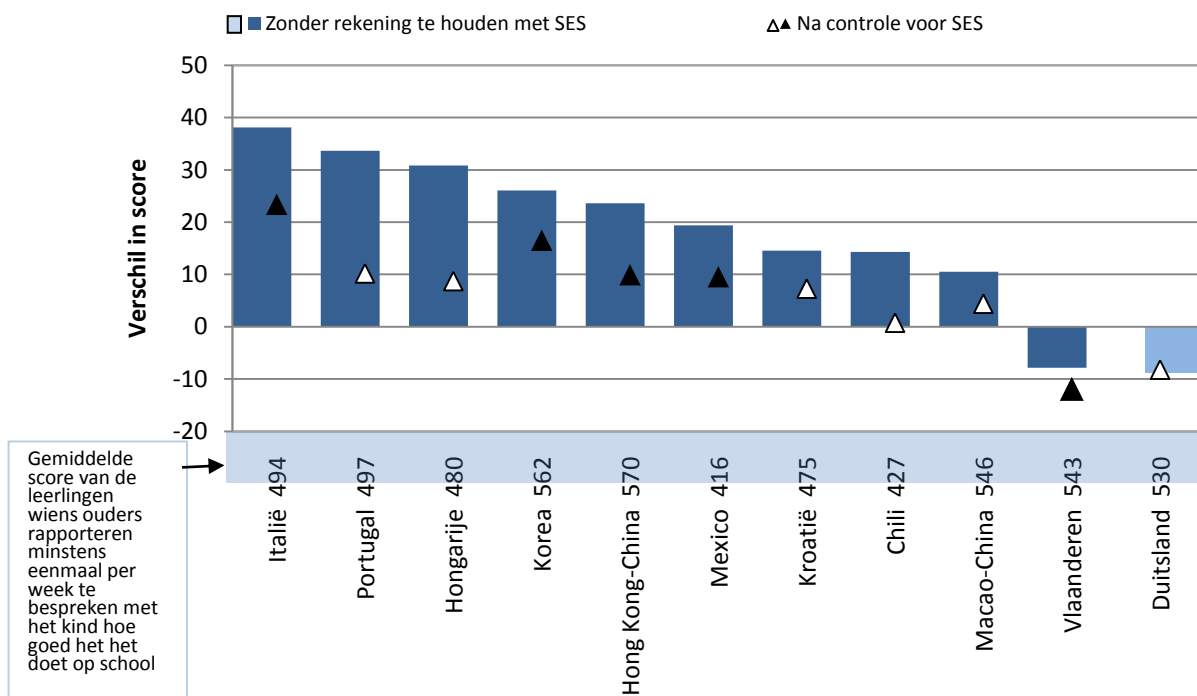
De samenhang tussen ouderbetrokkenheid en de prestatie voor wiskunde wordt beïnvloed door verschillen in de socio-economische thuissituatie. Over het algemeen is de ouderlijke ondersteuning bij leren thuis lager bij leerlingen uit een minder bevoorrechte thuissituatie dan bij leerlingen uit meer bevoorrechte thuissituaties. Dit verschil geeft weer dat ouders uit minder bevoorrechte thuissituaties minder tijd hebben, het belang van ouderlijke ondersteuning lager inschatten of zich minder bekwaam voelen om deze activiteiten te doen. Daarom is het interessant om het verschil te corrigeren voor de socio-economische thuissituatie. Na controle voor SES blijft in Vlaanderen het verschil tussen leerlingen wiens ouders vaker bespreken hoe goed ze het doen op school en leerlingen wiens ouders dat niet of minder regelmatig doen significant.

Kinderen van ouders die bijna iedere dag samen met hun kinderen eten, presteren hoger dan kinderen wiens ouders dat niet doen in zes van de deelnemende landen/economieën, waaronder ook Vlaanderen. Het verschil is 20 scorepunten in Vlaanderen. Na controle voor SES daalt het verschil tussen Vlaamse leerlingen die bijna iedere avond samen met hun ouders eten en leerlingen dat niet doen naar 16 scorepunten, maar blijft nog steeds significant.

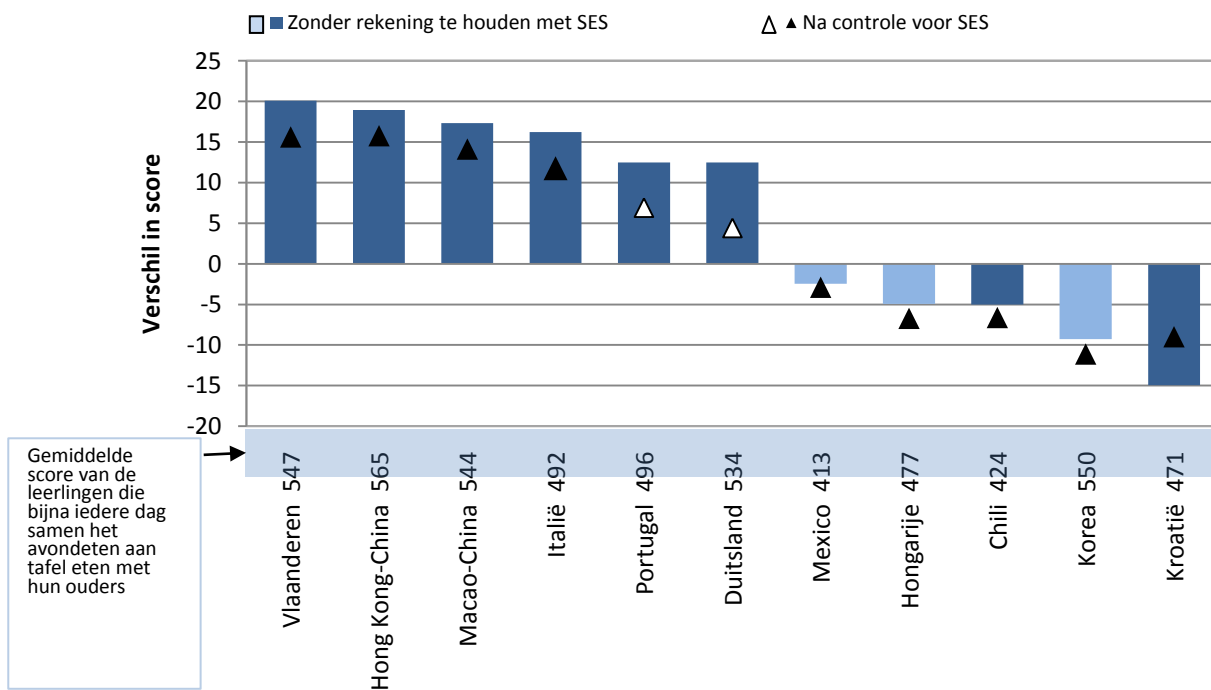
Dezelfde samenhang wordt gezien tussen 'het bijna iedere dag gewoon praten met hun kind' en de prestatie voor wiskundige geletterdheid van dat kind. Leerlingen wiens ouders aangeven bijna iedere dag gewoon te praten met hun kind scoren in Vlaanderen gemiddeld 9 punten hoger. Dit verschil is significant. Na controle voor SES wordt het verschil kleiner en is het in Vlaanderen (4 punten) niet meer significant.

De prestatie voor wiskundige geletterdheid van leerlingen wiens ouders ouders minstens eenmaal per week wiskundig materiaal aanbieden of bespreken hoe wiskunde kan toegepast worden in het dagelijks leven is significant lager dan leerlingen wiens ouders dit minder vaak doen, zowel voor als na controle voor SES. Dit is zo in bijna alle landen/economieën, behalve in Korea. In Vlaanderen scoren leerlingen wiens ouders aangeven minstens eenmaal per week wiskundemateriaal aan te bieden gemiddeld 58 punten lager dan leerlingen wiens ouders dit minder vaak doen. Na controle voor SES verkleint het verschil tot 45 punten. Dit verschil is nog steeds significant. Het is wel zo dat het percentage ouders dat aangeeft deze zaken regelmatig te doen met hun kinderen laag is in Vlaanderen in vergelijking met het gemiddelde over alle deelnemende landen (zie tabel 1).

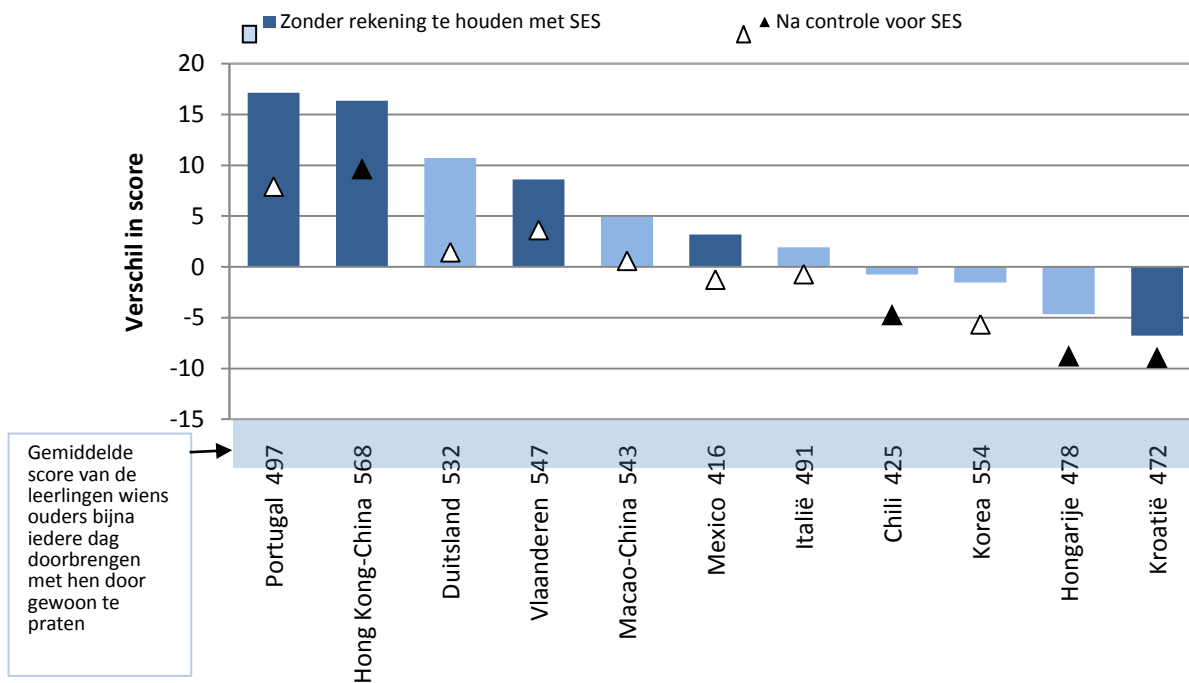
Ouders die minstens eenmaal per week bespreken hoe goed het kind het doet op school

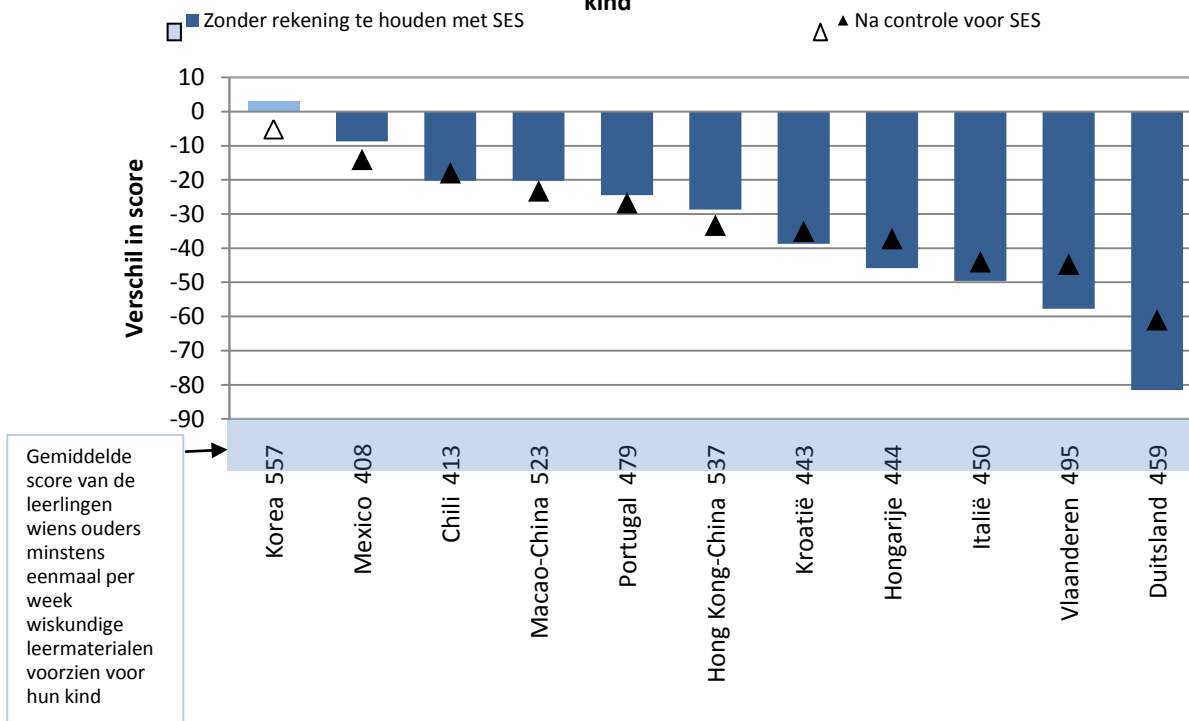
Ouders die bijna iedere dag het avondeten samen met het kind aan tafel eten

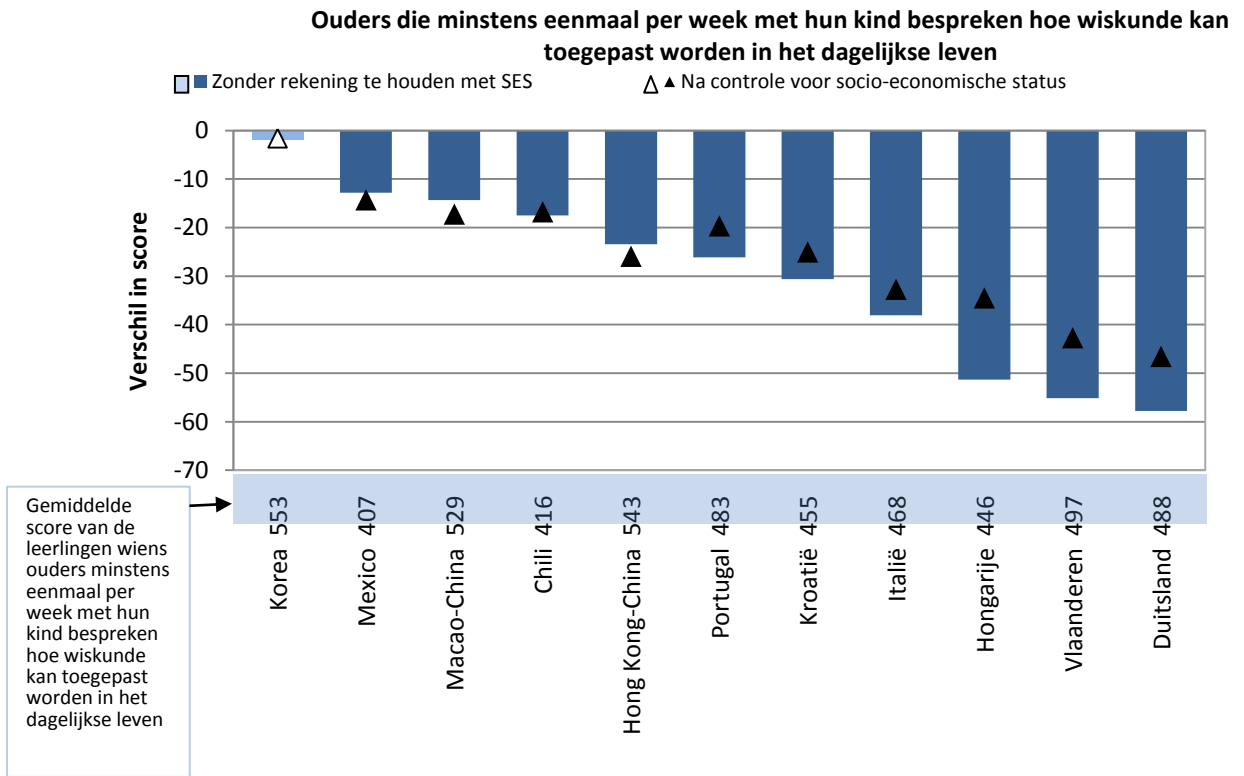

Ouders die bijna iedere dag tijd doorbrengen door gewoon te praten met hun kind

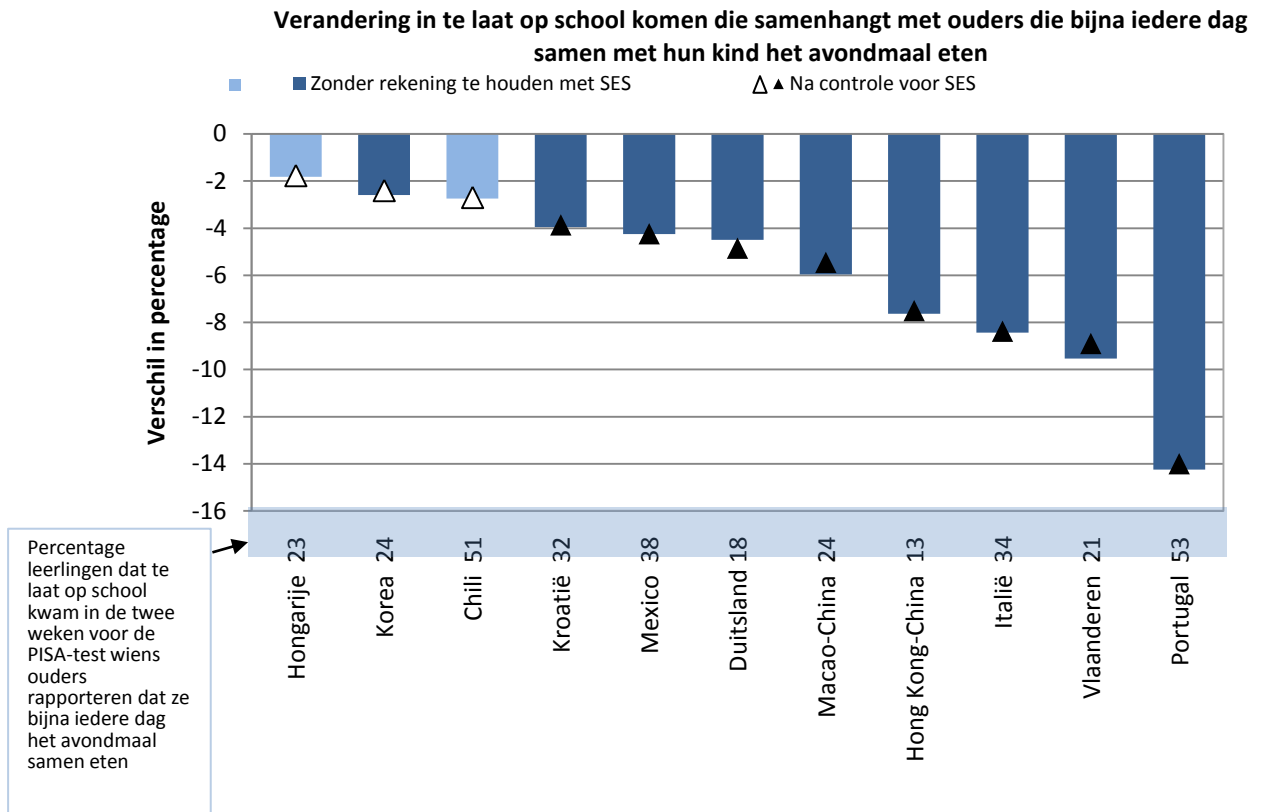
Ouders die minstens eenmaal per week wiskundige leermaterialen voorzien voor hun kind

Figuur 2: Verschil in score tussen leerlingen wiens ouders bovenstaande activiteiten regelmatig/niet regelmatig doen.

De thuisomgeving vertoont ook een samenhang met de betrokkenheid van de leerling met en op school. Zo komen Vlaamse leerlingen wiens ouders bijna iedere dag samen met hen het avondmaal eten minder vaak te laat op school (10% minder) (zie figuur 3). Dit percentage blijft min of meer gelijk (9%) na controle voor SES. In alle landen die deelnamen aan de oudervragenlijst, behalve in Chili en Hongarije is er een samenhang tussen regelmatig samen eten en te laat komen op school.

Figuur 3: Verschil in percentage leerlingen dat te laat komt op school tussen leerlingen wiens ouders regelmatig samen met het kind eten en leerlingen wiens ouders dat niet doen.

In tegenstelling tot de meeste andere landen die deelnamen aan de oudervragenlijst is er in Vlaanderen geen samenhang tussen de ouders die regelmatig bespreken met het kind hoe wiskunde kan toegepast worden in het dagelijkse leven en de intrinsieke motivatie om wiskunde te leren van de 15-jarige (zie tabel 2). In Duitsland en Macao-China is dat ook niet het geval. In de andere landen is de intrinsieke motivatie om wiskunde te leren hoger bij leerlingen wiens ouders regelmatig bespreken hoe wiskunde kan toegepast worden in het dagelijkse leven.

	Ouders bespreken 'één of twee keer per week' of 'dagelijks of bijna dagelijks' hoe wiskunde kan toegepast worden in het dagelijkse leven	
	Zonder controle voor SES	Na controle voor SES
Vlaanderen	-0.01 (0.05)	0.03 (0.05)
Chili	0.13 (0.03)	0.13 (0.03)
Duitsland	0.00 (0.07)	0.01 (0.07)
Hongarije	0.13 (0.04)	0.13 (0.04)
Italië	0.06 (0.02)	0.07 (0.02)
Korea	0.18 (0.05)	0.19 (0.05)
Mexico	0.14 (0.02)	0.15 (0.02)
Portugal	0.10 (0.03)	0.12 (0.03)
Kroatië	0.11 (0.03)	0.12 (0.03)
Hong Kong China	0.17 (0.04)	0.16 (0.04)
Macao-China	0.06 (0.04)	0.06 (0.04)

Tabel 2: Verandering in de index voor intrinsieke motivatie geassocieerd met de ouderbetrokkenheid.

SITUATIE VAN DE OUDER

Als rolmodel beïnvloeden ouders de schoolbetrokkenheid, de motivatie en het zelfvertrouwen in wiskunde van hun kinderen. Ouders die zelf een beroep uitoefenen dat gerelateerd is aan wiskunde (bv. ingenieur, chemicus, analist, econoom...) kunnen hun kinderen inspireren om wiskunde te studeren. Ook de familiestructuur en de werkstatus van de ouder kan een invloed hebben op de prestatie van de leerling.

De gegevens die gebruikt worden in de onderstaande analyses met betrekking tot de situatie van de ouders werden verkregen door bevraging van de leerlingen en dus niet door bevraging van de ouders aan de hand van de oudervragenlijst. Daarom kunnen de gegevens van Vlaanderen vergeleken worden met de gegevens van alle deelnemende landen en niet enkel met de landen die ook de optionele oudervragenlijst afnamen.

In Vlaanderen rapporteert 13% van de leerlingen dat tenminste één van hun ouders een beroep uitoefent dat gerelateerd is aan wiskunde. Gemiddeld over de OESO landen is dat 14%. Leerlingen van wie tenminste één ouder een beroep uitoefent dat gerelateerd is aan wiskunde zetten gemiddeld een hogere prestatie neer voor wiskunde dan leerlingen wiens ouders geen beroep uitoefenen dat gerelateerd is aan wiskunde. Deze verschillen weerspiegelen verschillen in de sociaal-economische thuissituatie van de leerling, eerder dan verschillen in de situatie van de ouder. Zo scoren leerlingen van wie tenminste één ouder een beroep heeft dat gerelateerd is aan wiskunde bijvoorbeeld gemiddeld over de OESO-landen 32 punten hoger dan leerlingen wiens ouders dat niet doen. Na controle voor SES, verkleint het verschil tot 8 punten. Beide verschillen zijn significant. In Vlaanderen is er een gemiddeld significant verschil van 27 punten zonder controle voor SES. Na controle voor SES wordt het verschil gereduceerd naar 2 punten en dat is niet significant.

Ook de werksituatie van de ouders vertoont een samenhang met de prestatie van het kind. Leerlingen wiens vader/moeder gaat werken, scoren gemiddeld over de OESO-landen 25/24 punten significant hoger dan leerlingen wiens vader/moeder niet gaat werken. Na controle voor SES is het verschil kleiner (6/8 punten) maar het blijft significant. In Vlaanderen zijn de verschillen groter: leerlingen wiens vader gaat werken scoren gemiddeld 44 punten hoger dan leerlingen wiens vader niet gaat werken. Na controle voor SES verkleint het verschil tot 15 punten, maar dit verschil is nog steeds significant. Als de moeder gaat werken, scoren leerlingen gemiddeld 55 punten hoger dan als de moeder dat niet doet. Na controle voor SES wordt het verschil kleiner (28), maar blijft significant.

In Vlaanderen groeit 12% van de 15-jarigen op in een eenoudergezin. Gemiddeld over de OESO landen is dat 14%. Leerlingen uit eenoudergezinnen scoren in Vlaanderen gemiddeld 40.3 punten lager dan leerlingen uit twee-

oudergezinnen, na controle voor SES is dat nog 21.3 punten. Beide verschillen zijn significant. Gemiddeld over de OESO-landen ligt het verschil op 16 respectievelijk 5 punten (beide verschillen zijn significant).¹

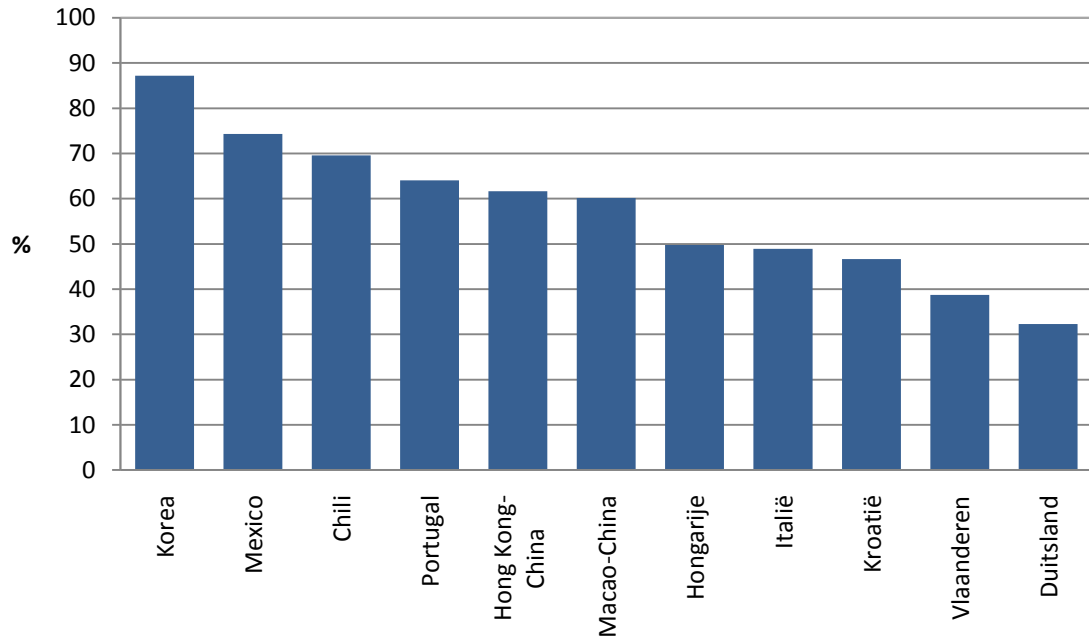
Verwachtingen van de ouder

De verwachtingen die ouders hebben voor hun kind worden bevestigd aan de hand van 5 vragen. In Vlaanderen werd de eerste vraag 'verwacht u dat uw kind op zijn dertigste een manager of professional zal zijn' niet afgenomen. Op de vraag of ouders verwachten dat hun kind hogeschool of universiteit zal afmaken, antwoordt 39% van de Vlaamse ouders positief (figuur 4). Dat is een klein aandeel in vergelijking met de andere landen die de oudervragenlijst afnamen, waar gemiddeld 58% van de ouders deze verwachting hebben. Deze tendens kan doorgetrokken worden naar de andere vragen die peilen naar de verwachtingen van de ouders. Zo antwoordt 29% van de bevestigde ouders in Vlaanderen dat ze verwachten dat het kind een wiskundig beroep zal uitvoeren. Over alle landen is dat 46%. 21% van de Vlaamse ouders verwacht dat hun kind wiskunde zal studeren na het secundair onderwijs. Dat is gemiddeld over alle deelnemende landen 40%. Tenslotte gaat 74% van de Vlaamse ouders akkoord met de stelling dat 'het tegenwoordig belangrijk is om goede wiskundige kennis en vaardigheden te hebben om een goeie job te krijgen'. Daarmee scoort Vlaanderen van alle deelnemende landen het laagste percentage. Gemiddeld over alle deelnemende landen is het percentage 88%.

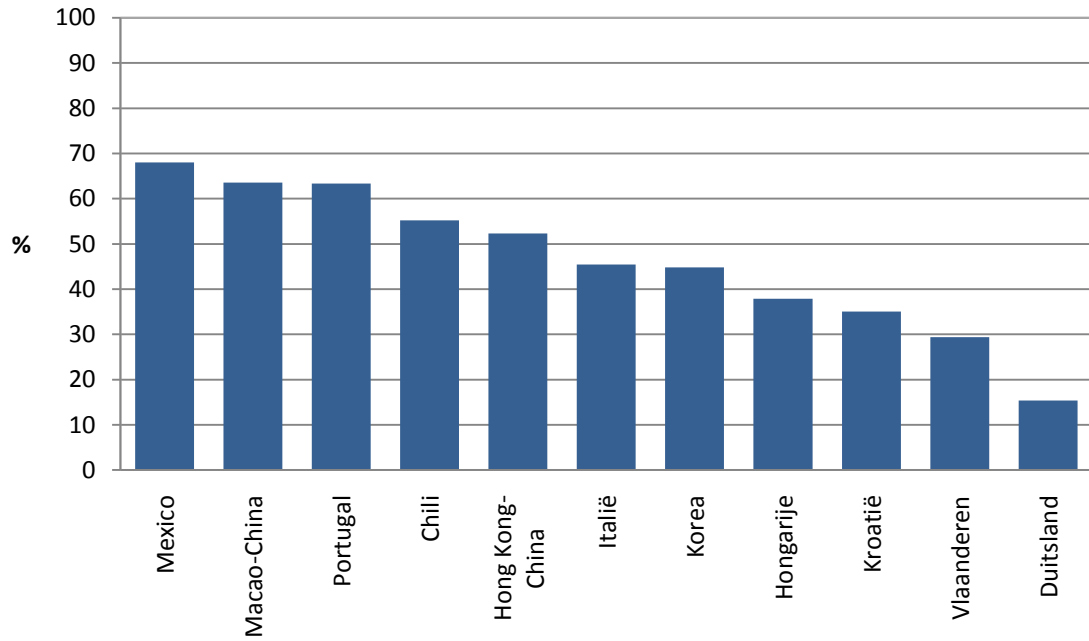
---

¹ De verschillen in gemiddelde score tussen leerlingen uit verschillende gezinssamenstelling wordt ook gerapporteerd in de Vlaamse brochure 'Probleemoplossend vermogen bij 15-jarigen. Vlaamse resultaten van PISA2012'. De gemiddelde scores verschillen omdat daar de prestatie van leerlingen in eenoudergezinnen vergeleken wordt met de prestatie van leerlingen die opgroeien in alle andere mogelijke type families. Hier wordt specifiek vergeleken met twee-oudergezinnen.

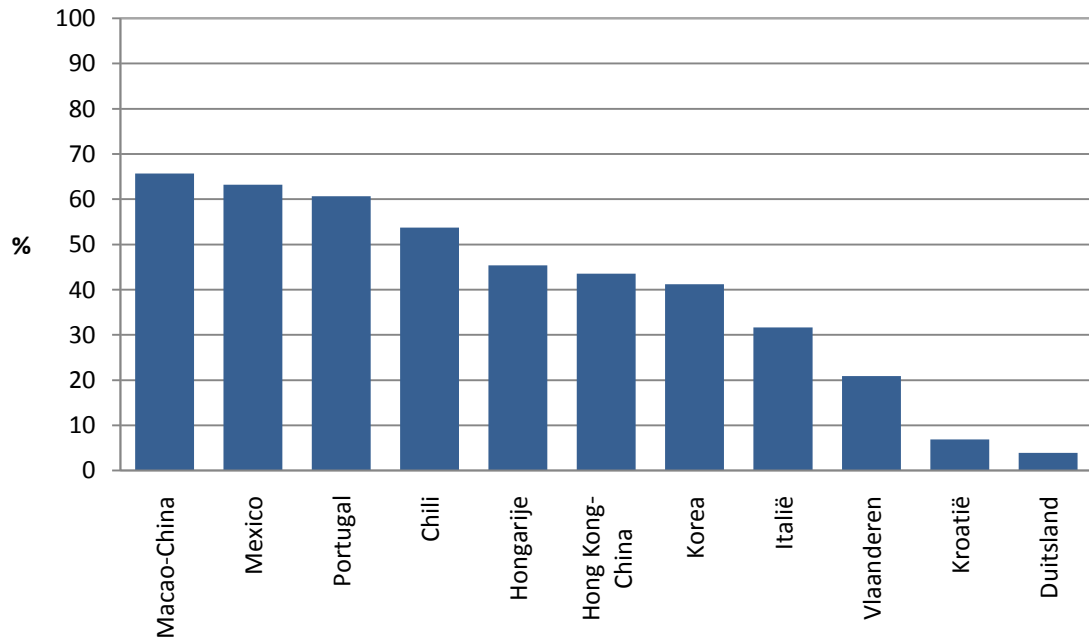
■ De ouder verwacht dat het kind studies op hogeschool of universiteit zal afmaken

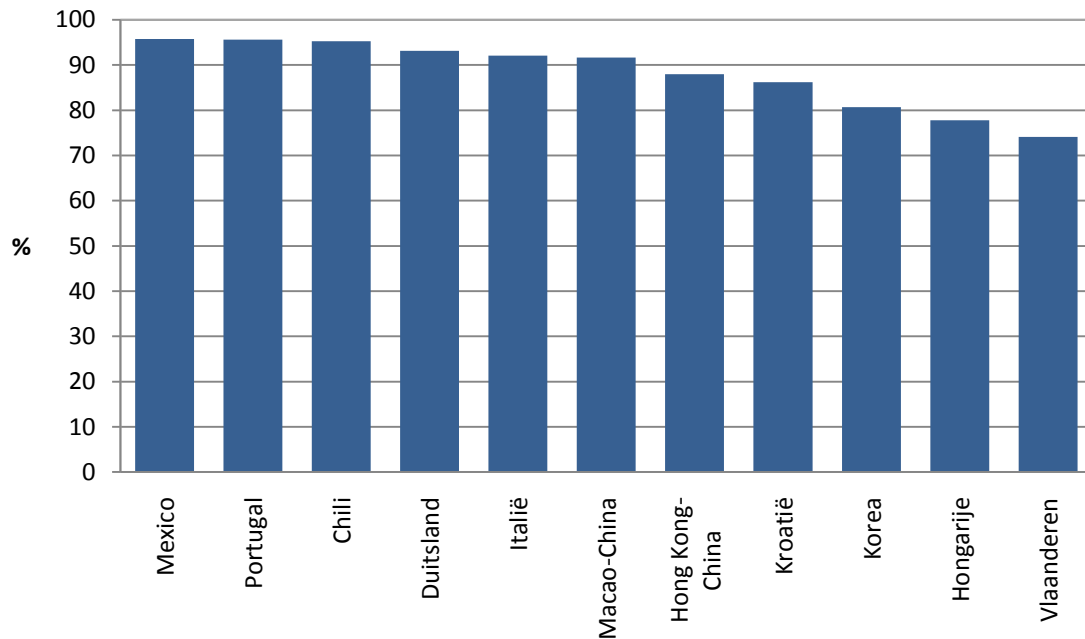
■ De ouder verwacht dat het kind een wiskundig beroep zal uitvoeren

■ De ouder verwacht dat het kind wiskunde zal studeren na het secundair onderwijs

- De ouder gaat ermee akkoord dat het tegenwoordig belangrijk is om goed wiskundige kennis en vaardigheden te hebben om een goeie job te krijgen

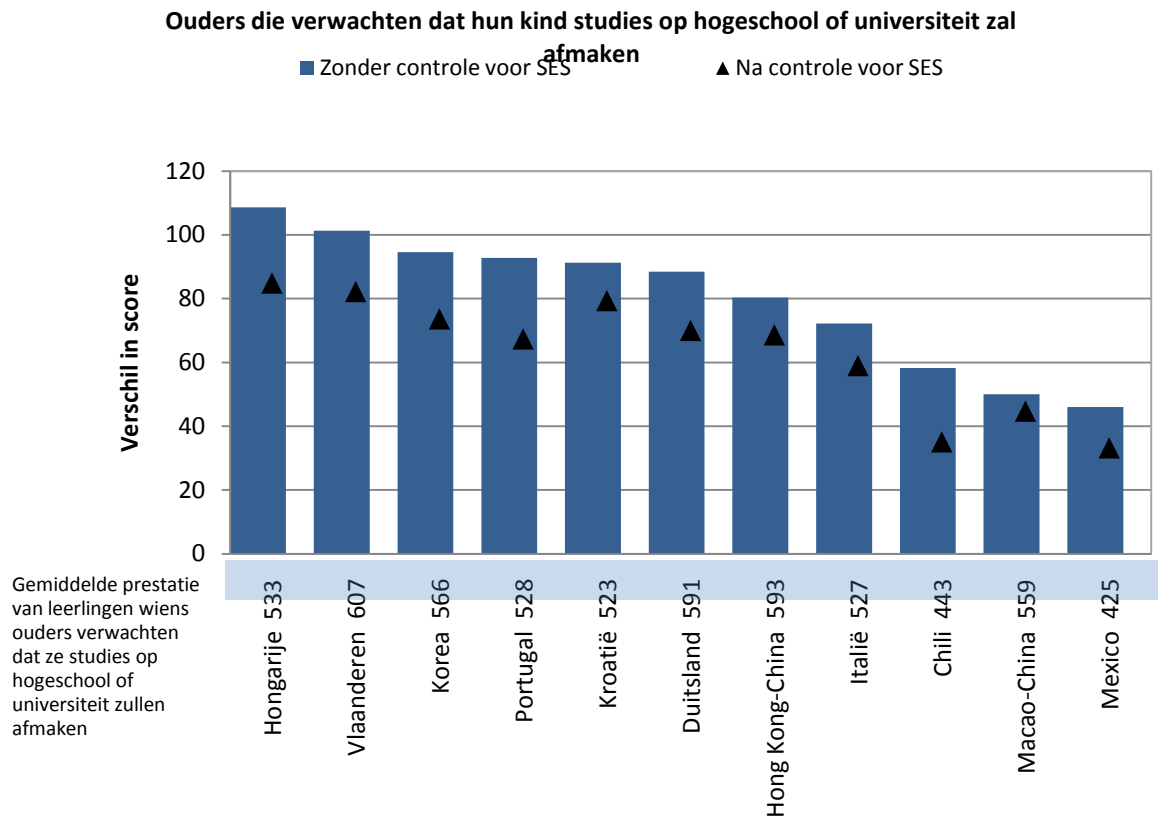
Figuur 4: Percentage leerlingen waarvan de ouders/voogd bovenstaande verwachtingen hebben.

De verwachtingen die ouders hebben voor hun kinderen vertonen een sterke samenhang met de prestatie voor wiskunde van die kinderen in alle landen die de oudervragenlijst afnamen (zie figuur 5). In Vlaanderen is die samenhang groot, ook na controle voor de sociaal-economische achtergrond van de leerlingen.

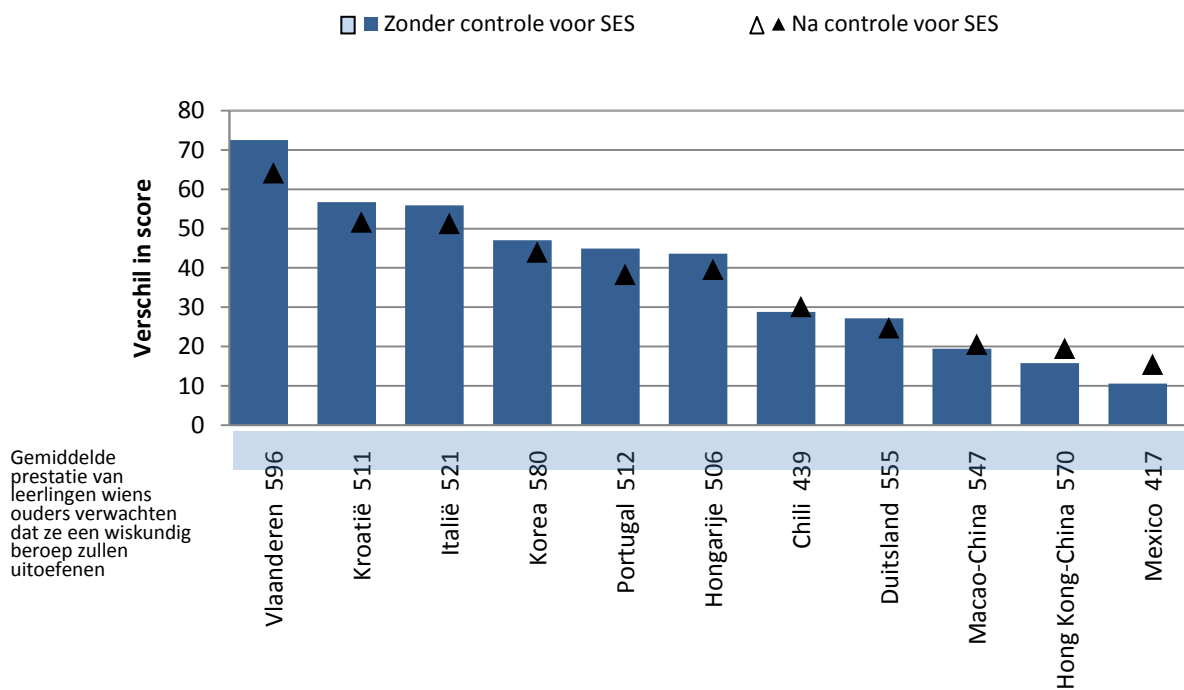
Zo presteren Vlaamse leerlingen wiens ouders verwachten dat ze studies op hogeschool of universiteit zullen afmaken gemiddeld 101 scorepunten hoger dan leerlingen wiens ouders dat niet verwachten. Na controle voor SES is dat nog 82 scorepunten. Dit is omdat ouders van leerlingen uit een minder bevoorrechte thuissituatie, zelfs als leerlingen evengoed presteren als leerlingen uit een meer bevoorrechte thuissituatie, ernaar neigen minder ambitieuze verwachtingen te hebben voor hun kinderen dan ouders uit meer bevoorrechte thuissituaties. Kinderen wiens ouders verwachten ze een wiskundig beroep zullen uitoefenen, scoren in Vlaanderen gemiddeld 72 punten hoger dan leerlingen wiens ouders niet verwachten dat hun kind een wiskundig beroep zal uitoefenen. Na controle voor SES blijft het verschil groot (64 punten) en significant. Eenzelfde patroon verschijnt bij de samenhang tussen de verwachting van de ouders dat hun kind wiskunde zal verder studeren na het secundair: als ouders die verwachting hebben, scoort hun kind gemiddeld 64 punten hoger (59 na controle voor SES). De samenhang tussen de overtuiging van de ouders dat wiskunde belangrijk is om een goede job te krijgen later en de score van hun

kind is niet significant zonder controle voor SES, maar na controle is het verschil van 13 punten wel significant voor Vlaanderen.

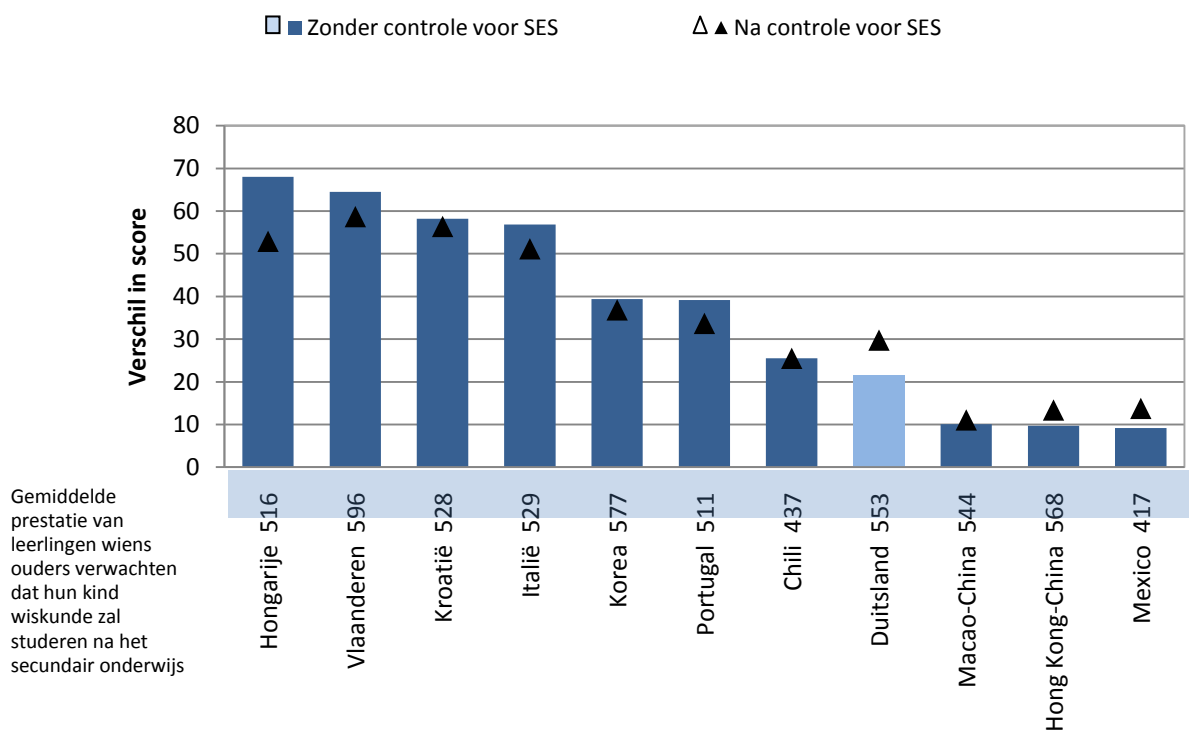
De verwachtingen die ouders hebben voor hun kinderen hangt niet alleen samen met de prestatie van de leerlingen, maar ook met een aantal attitudes ten opzichte van wiskunde van de leerling. Zo hebben leerlingen wiens ouders verwachten dat ze studies op hogeschool of universiteit zullen afwerken meer doorzettingsvermogen, een grotere intrinsieke motivatie om wiskunde te leren en een hogere perceptie van eigen bekwaamheid in wiskunde. De causaliteit van deze samenhang is op basis van de PISA data niet te achterhalen: hebben de ouders hogere verwachtingen van hun kind omdat de leerling een groter doorzettingsvermogen heeft? Of zorgen de hoge verwachtingen van de ouders ervoor dat de leerling een groter doorzettingsvermogen ontwikkelt gestimuleerd door de verwachtingen van de ouders?

Ouders die verwachten dat hun kind een wiskundig beroep zal uitoefenen

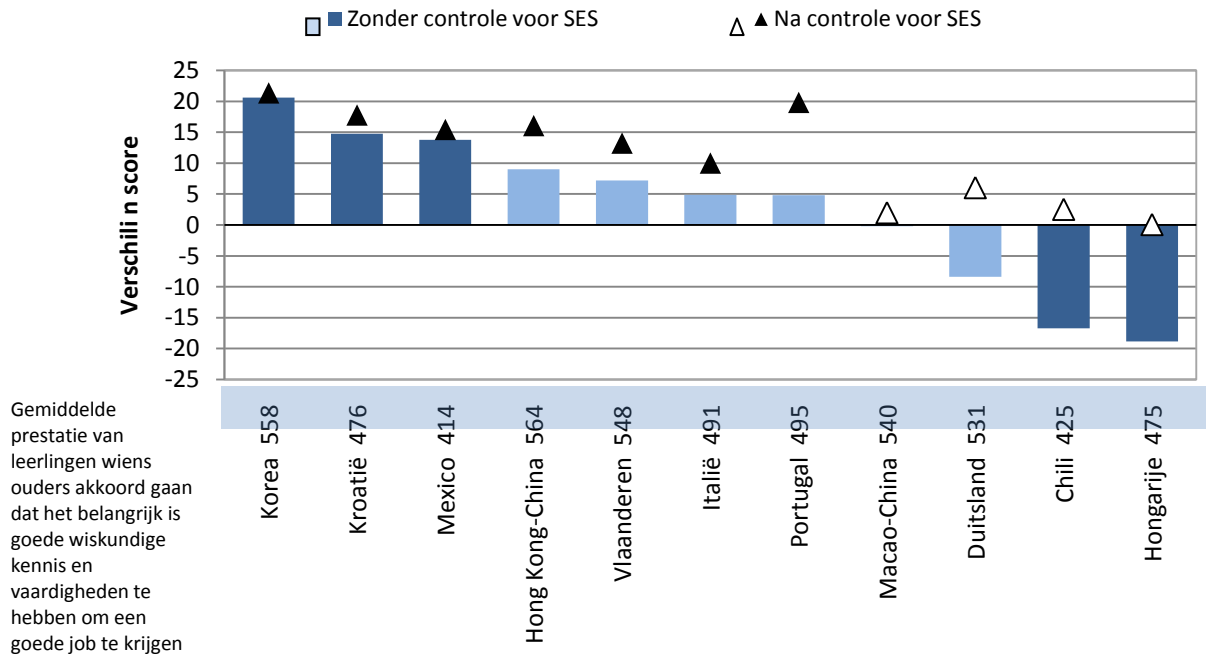

Ouders die verwachten dat hun kind wiskunde zal studeren na het secundair onderwijs

Ouders die akkoord gaan dat het tegenwoordig belangrijk is om goede wiskundige kennis en vaardigheden te hebben om een goede job te krijgen

Figuur 5: Verschil in wiskundeprestatie geassocieerd met de verwachtingen van de ouders/voogd.

Ouderbetrokkenheid

Naast de leerlingvragenlijst en de oudervragenlijst, is er ook informatie met betrekking tot de ouderbetrokkenheid te vinden in de schoolvragenlijst. Ouders zijn partners van het leerkrachten- en directieteam van de school bij het opleiden van hun kinderen. In de schoolvragenlijst die ingevuld werd door de directie van de school werden twee vragen gesteld die betrekking hebben op de ouderbetrokkenheid bij het schoolse gebeuren. Een eerste vraag peilt naar de ouderbetrokkenheid bij schoolgerelateerde activiteiten zoals het bespreken van het gedrag van het kind, vrijwilliger zijn op school,... Een tweede vraag peilt naar de verwachtingen die de ouders hebben tegenover de schoolse normen.

De meest voorkomende vorm van ouderbetrokkenheid bij het schoolse gebeuren in Vlaanderen is volgens de directie het bespreken van de vooruitgang (40%) en het bespreken van het gedrag van de leerling (31%) op initiatief van de leerkracht. Internationaal is dit eveneens de meest voorkomende vorm van ouderbetrokkenheid zoals gerapporteerd door de directie van de school (zie tabel 3). Ook het bespreken van de vooruitgang (25%) en het gedrag van de leerling (21%) op initiatief van de ouders is een populaire vorm van ouderbetrokkenheid bij het schoolgebeuren in Vlaanderen, maar ook internationaal (zie tabel).

Volgens de directie van de bevroagde Vlaamse scholen neemt in volgorde van populariteit 4% van de ouders deel aan het plaatselijk schoolbeleid (bv. ouderraad), 2% geeft zich op als vrijwilliger bij buitenschoolse activiteiten (bv. leesclub, schooltoneel, sport,...), 2% helpt bij het verwerven van fondsen voor de school, 2% geeft zich op als vrijwilliger bij klusjes (bv. onderhoud van het gebouw of de speelplaats), 1% van de ouders geeft een voordracht op school, 0.4% geeft zich op als vrijwilliger om in de schoolrefter mee te helpen en 0.3% geeft zich op als vrijwilliger om te helpen in de schoolbibliotheek of –mediatheek. Deze Vlaamse percentages zijn stuk voor stuk lager dan het gemiddelde over de OESO-landen. De percentages verschillen sterk tussen de verschillende landen. Zo is het percentage ouders dat volgens de directie helpt bij verwerven van fondsen voor de school in Vlaanderen laag (1.2%), maar is dat in Polen bijvoorbeeld wel gebruikelijk. In Polen rapporteert het schoolbestuur dat gemiddeld 16% van de ouders helpt bij het verwerven van fondsen voor de school.

	Gedrag van het kind bespreken met de leerkracht op eigen initiatief	Gedrag van het kind bespreken op initiatief van één van de leerkrachten van het kind	Vooruitgang van het kind bespreken met de leerkracht op eigen initiatief	Vooruitgang van het kind bespreken op het initiatief van één van de leerkrachten van het kind	Zich opgeven als vrijwilliger bij klusjes bv. onderhoud van het gebouw of de speelplaats...	Zich opgeven als vrijwilliger bij buitenschoolse activiteiten bv. leesclub, schooltoneel, sport,....	Zich opgeven als vrijwilliger om in de schoolbibliotheek of – mediatheek te helpen	Een leerkracht van de school helpen	Een voordracht geven	Deelnemen aan het plaatselijke schoolbeleid bv. in de ouderaad of de inrichtende macht	Helpen bij het werven van fondsen voor de school	Zich opgeven als vrijwilliger om in de schoolrefter mee te helpen
Vlaanderen	20.7 (2.0)	30.8 (2.9)	24.9 (2.2)	39.8 (3.1)	1.5 (0.0)	2.2 (0.0)	0.3 (0.0)	1.3 (0.0)	0.7 (0.0)	4.1 (0.0)	1.8 (0.0)	0.4 (0.0)
OESO-gemiddelde	22.8 (0.3)	38.2 (0.4)	27.3 (0.3)	47.1 (0.4)	3.9 (0.1)	8.3 (0.2)	1.6 (0.1)	4.6 (0.1)	2.4 (0.1)	10.8 (0.2)	9.9 (0.2)	0.9 (0.1)

Tabel 3: Percentage ouders/voogden dat bovenstaande activiteiten doet op school

Er werd door middel van een tweede vraag bij de directie van de scholen gepeild naar de druk die ze ervaren van ouders om hogere schoolse normen te bereiken. De directie kon op deze vraag antwoorden of ze 1) druk ervaren van een groot aantal ouders, 2) een minderheid van de ouders of 3) deze druk weinig voorkomt. Gemiddeld over de OESO-landen zegt 21% van de directie dat ze een constante druk ervaart van een groot aantal ouders, 46% dat ze druk ervaart door een minderheid van de ouders en 33% ervaart bijna geen druk. In Vlaanderen liggen de percentages lager: 12% zegt een constante druk te ervaren, 41% ervaart druk door een minderheid van de ouders, maar bijna de helft van de bevroegde directies zegt nauwelijks druk te ervaren (47%).